

Ataksi: Hastalar İçin Temel Bilgiler

ATAKSİ NEDİ

“Ataksi” kelimesi Yunanca’dan gelir ve “düzensiz” anlamına gelir. Düzensiz, sakar hareketleri ve denge güçlüğü adlandırmak için kullanılan bir terimdir. Hareketin koordinasyonu için sinir sisteminin pek çok bölgesinin birlikte çalışması gerekir, bunlardan herhangi biri zarar görürse ataksi ortaya çıkabilir. Doktorunuz sizi muayene ederek ataksinin sinir sisteminin hangi bölgesinin (beyin, omurilik veya sinirler) işlev bozukluğuyla ilgili olduğunu saptamaya çalışacaktır. Ataksiden çoğunlukla beyincik adı verilen beyin bölgesi sorumludur.

ATAKSİNİN BELİRTİLERİ NELERDİR?

- Ayaktayken dengeyi sağlama güçlüğü
- Yürüme güçlüğü şunları içerebilir:
 - o Bacaklar birbirinden ayırık, geniş tabanlı yürümek
 - o Sallanmak, bir tarafa veya diğerine doğru düşmek
 - o Dengesizliğe bağlı düşmeler
- El hareketlerinde dengesizlik ve sakarlık
- Genellikle belli bir hedefe doğru uzanırken kötüleşen titreme. Kollarda, bacaklarda, kafada ve hatta tüm gövdede ortaya çıkabilir.
- Konuşmayla ilgili, çoğunlukla peltek konuşma gibi sıkıntılar
- Çift görme veya bulanık görmeye neden olabilen göz hareket bozuklukları
- Dengesizlik hissi, sersemlik

HANGİ DURUMLAR ATAKSİYE NEDEN OLUR?

Ataksi bir hastalık değil, nörolojik bir belirtidir. Aşağıdakiler dahil olmak üzere pek çok nedeni olabilir:

- Tümör, inme, kafa travması ve enfeksiyon benzeri nedenlere bağlı beyin hasarı
- Vitamin eksiklikleri; Vitamin B1, B12 veya E seviyelerinin düşük olması
- Fenitoin, karbamazepin, barbitüratlar, yatıştırıcı (sedatif) ilaçlar, bazı antibiyotikler, liytum, amiodaron ve alkol gibi ilaç veya toksinlerin alımı

- Multipl skleroz, tümöre karşı gelişen bağışıklık yanıtı, beyin kan damarlarının inflamasyonu veya çölyak hastalığı gibi otoimmün durumlar
- Tiroid bezi bozukluğu veya kan şekeri düşüklüğü gibi metabolik hastalıklar
- Multipl sistem atrofi (MSA), spinoserebellar ataksiler (SCA) gibi beyin sinir hücrelerinin zamanla kaybedildiği nörodejeneratif hastalıklar
- Herediter (kalıtsal veya genetik) nedenler

NASIL TANI KONUR?

Ataksi tanısını koyabilmek için doktorunuzun size ayrıntılı aile öykünüz dahil olmak üzere klinik öykünüzle ilgili bazı sorular sorması gerekir. Ayrıca ayrıntılı nörolojik muayeneden geçmeniz ve gerekmesi durumunda aşağıdakileri içerebilecek tanısız testleri yaptırmanız gerekmektedir:

- Görüntüleme çalışmaları: beyin taraması-bilgisayarlı tomografi (BT) veya manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ile ve/veya omurga MRG’si
- Kan, idrar ve beyin-omurilik sıvısı testleri
- Kan basıncı ve üriner işlevlerle ilgili testler
- Kalp muayenesi
- Sinir iletim çalışmaları ve elektromiyografi (ENG/EMG)
- Bilişsel ve nöropsikolojik değerlendirme
- Göz muayenesi
- Genetik/kalıtsal ataksiler için kan testleri

TEDAVİSİ VAR MIDIR?

Ataksinin tedavisi nedenine göre belirlenir. Ataksi ilaç veya toksinlerden kaynaklanıyorsa, bu ajanların kesilmesi düzelme sağlayabilir. Bazı vitamin eksiklikleri, tümör, otoimmün sorunlar veya metabolik hastalıklar için tedavi mümkün olabilir. Bazı genetik ataksiler için spesifik bir vitamin veya ilaç tedavisi mevcut olabilir.

Spesifik bir tedavinin bulunmadığı durumlarda, fizik tedavi, uğraş ve konuşma terapisi ataksi hastalarının işlevselliğini ve yaşam kalitesini iyileştirmeye yardımcı olabilir.